

**BDS 600'ün Revize Edilmesi Nedeniyle
Diğer İlgili Standartlarda Yapılan Değişiklikler**

BDS 600'ün revize edilmesi nedeniyle diğer ilgili Standartlarda yapılan değişiklikler; silinen metinlerde üzeri çizili olarak, yeni eklenen metinlerde ise altı çizili olarak gösterilmiştir. Yeni eklenen paragraflar (BDS 220 (Revize), A21A gibi) söz konusu Standardın ana metnine teselsül ettirilerek işlenecektir. Dipnot numaraları, ilgili Standartta yer alan dipnotların sıralamasına uygun bir şekilde numaralandırılacaktır.

KYS 1

FİNANSAL TABLOLARIN BAĞIMSIZ DENETİM VEYA SINIRLI BAĞIMSIZ DENETİMLERİ İLE DİĞER GÜVENCE DENETİMLERİ VEYA İLGİLİ HİZMETLERİ YÜRÜTEN BAĞIMSIZ DENETİM ŞİRKETLERİ İÇİN KALİTE YÖNETİMİ

...

Tanımlar

16. Aşağıdaki terimler KYS 1'de karşılarında belirtilen anlamlarıyla kullanılmıştır:

- (i) Denetim şirketi: Bağımsız denetim kuruluşu veya denetim üstlenen bağımsız denetçi ya da kamu sektöründeki eş değeridir. (Bkz.: A18 paragrafı)

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

...

Kaynaklar (Bkz.: 32 nci paragraf)

...

İnsan Kaynakları

...

Her Bir Denetimde Denetim Ekibi Üyelerinin Görevlendirilmesi (Bkz.: 32(d) paragrafı)

...

A96. BDS 220 (Revize)'de¹ sorumlu denetçinin; denetim ekibi üyeleri ile denetim ekibinin bir parçası olmayan ancak denetimde doğrudan yardım sağlayan iç denetçilerin ve denetçinin faydalandığı dış uzmanların, müştereken denetimin yürütülmesinde, yeterli zaman dâhil olmak üzere uygun yetkinlik ve kabiliyete sahip olup olmadıklarına karar verme sorumluluğu ele alınmaktadır. BDS 600 (Revize)'de² ise BDS 220 (Revize)'nin topluluk finansal tablolarının bağımsız denetimiyle ilgili olarak nasıl uygulanacağı ele

¹ BDS 220 (Revize), 26 ncı paragraf

² BDS 600 (Revize), Özel Hususlar–Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil), 49-uncu 26 ncı paragraf

alınmaktadır. Denetimde görevlendirilen denetim ekibi üyelerinin yetkinlik ve kabiliyetlerini ele almak için denetim şirketi tarafından risklere karşı tasarlanan ve uygulanan işler, aşağıdakileri ele alan politika veya prosedürleri içerir:

- Denetim şirketinin dâhil olduğu denetim ağı, denetim ağına dâhil başka bir şirket veya hizmet sağlayıcı tarafından görevlendirilenler dâhil olmak üzere, denetimde görevlendirilen denetim ekibi üyelerinin denetimi yürütmek için uygun yetkinlik ve kabiliyete sahip olup olmadıklarının belirlenmesinde, sorumlu denetçi tarafından elde edilebilecek bilgiler ve dikkate alınması gereken etkenler ve.
- Denetim ekibi üyelerinin, özellikle denetim şirketinin dâhil olduğu denetim ağı, denetim ağına dâhil başka bir şirket veya hizmet sağlayıcı tarafından görevlendirilenlerin yetkinlik ve kabiliyetleri konusundaki endişelerin nasıl giderilebileceği.

...

Bilgi ve İletişim (Bkz.: 33 üncü paragraf)

...

Denetim Şirketi İçerisinde İletişim (Bkz.: 33(b), 33(c) paragrafları)

A112. Denetim şirketi, şirket genelinde iletişimi kolaylaştırmak amacıyla iletişim kanalları oluşturarak, personelin ve denetim ekiplerinin denetim şirketiyle ve birbirleriyle bilgi alışverişinde bulunma sorumluluğunu ele alabilir ve güçlendirebilir.

Denetim şirketi, personel ve denetim ekipleri arasındaki iletişime ilişkin örnekler

- Denetim şirketi; personel ve denetim ekiplerine şirketin risklere karşı yapacağı işlerin uygulanması konusundaki sorumluluklarını iletmektedir.
- Denetim şirketi; kalite yönetim sistemindeki değişiklikleri, değişiklikler sorumluluklarıyla ilgili olduğu ölçüde, personele ve denetim ekiplerine iletmektedir ve personel ve denetim ekiplerinin sorumluluklarına uygun olarak anında ve uygun adımları atmalarını sağlamaktadır.
- Denetim şirketi, denetimin planlanması ve uygulanması sırasında denetim ekibi tarafından kullanılan, müşteri ilişkisinin ve sözleşmenin kabulü ve devam ettirilmesi süreci sırasında elde edilen bilgileri iletmektedir.
- Denetim ekipleri, denetim şirketine aşağıdaki bilgileri iletmektedir:
 - Bir denetimi yürütürken müşteri hakkında elde edilen, denetim şirketinin bir müşteri ilişkisini veya belirli bir sözleşmeyi kabul etmeden veya devam ettirmeden önce öğrenmiş olması hâlinde müşteri ilişkisini veya belirli bir sözleşmeyi reddetmesine sebep olabilecek bilgi.
 - Bazı durumlarda denetim şirketinin kalite yönetim sistemindeki bir eksikliğe işaret edebilen, şirketin risklere karşı yapacağı işlerin işleyişi

hakkında bilgi (örneğin, denetim şirketinin denetimlerde personel görevlendirme süreçlerine ilişkin endişeler).

- Denetim ekipleri, bilgiyi kaliteyi gözden geçiren kişiye veya istişare yapılan kişilere iletmektedir.
- Topluluk ~~denetim ekipleri~~ denetçisi, denetim düzeyinde kalite yönetimiyle ilgili konular dâhil olmak üzere, denetim şirketinin politika veya prosedürlerine uygun olarak, konuları birim denetçilerine iletmektedir.
- Bağımsızlık hükümlerine uygunluğun işleyişinden sorumlu olarak görevlendirilen kişi veya kişiler, ilgili personele ve denetim ekiplerine bağımsızlık hükümlerindeki değişiklikleri ve şirketin bu tür değişiklikleri ele almaya yönelik politika veya prosedürlerini bildirmektedir.

...

KYS 2

DENETİMİN KALİTESİNİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

...

Kalitenin Gözden Geçirilmesi (Bkz.: 24–27 nci paragraflar)

...

Kaliteyi Gözden Geçiren Kişi Tarafından Uygulanan Prosedürler (Bkz.: 25–27 nci paragraflar)

...

Topluluk Bağımsız Denetimlerine İlişkin Hususlar

A32. Topluluk finansal tablolarının bağımsız denetiminin kalitesinin gözden geçirilmesi, topluluğun büyüklüğüne ve karmaşıklığına bağlı olarak, kaliteyi gözden geçiren kişi olarak atanan kişiyle ilgili ilave hususlar içerebilir. 21(a) paragrafı uyarınca, denetim şirketinin politika veya prosedürleri, kaliteyi gözden geçiren kişinin, kalitenin gözden geçirilmesine ilişkin genel sorumluluğu üstlenmesini zorunlu kılar. Kaliteyi gözden geçiren kişi, daha büyük ve karmaşık yapıları topluluk denetimlerinde bu sorumluluğu yerine getirirken, denetim ekibinin topluluk ~~denetim ekibi~~ denetçisi dışındaki kilit üyeleriyle (örneğin, bir birimle denetçisi ilgili finansal bilgilere yönelik ~~denetim prosedürlerini uygulamaktan sorumlu kişilerle~~) önemli konuları ve yapılan önemli muhakemeleri müzakere edebilir. Bu tür durumlarda, 20 nci paragraf uyarınca kaliteyi gözden geçiren kişi kendisine yardımcı olacak kişiler bulabilir. A22 paragrafında yer alan açıklayıcı hükümler, topluluk denetimlerinde kaliteyi gözden geçiren kişinin yardımcı kullandığı durumlarda faydalı olabilir.

BDS 220 (REVİZE)

FİNANSAL TABLOLARIN BAĞIMSIZ DENETİMİNDE KALİTE YÖNETİMİ

...

12. Aşağıdaki terimler BDS’lerde, karşılarında belirtilen anlamlarıyla kullanılmıştır:

- (e) Denetim şirketi: Bağımsız denetim kuruluşu veya denetim üstlenen bağımsız denetçi ya da kamu sektöründeki eş değeridir. (Bkz.: A26 paragrafı)

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

Kapsam (Bkz.: 1 inci paragraf)

A1. Bu BDS, topluluk finansal tablolarının denetimi dâhil olmak üzere, tüm finansal tablo denetimlerinde uygulanır. BDS 600 (Revize),³ topluluk finansal tablolarının denetiminde ve topluluğa bağlı birim denetçileri dâhil olduğunda geçerli olan özel hususları ele alır. BDS 600 (Revize), gerektiğinde şartlara göre uyarlanmak kaydıyla, denetim ekibinde başka bir denetim şirketinden kişilerin de yer alması durumunda finansal tabloların denetiminde de faydalı olabilir. Örneğin; uzak bir yerdeki ortak (kullanılan) hizmet merkezinde gerçekleştirilecek fiziki stok sayımı, maddi duran varlık tetkiki veya uygulanacak denetim prosedürlerine başka denetim şirketinden bir kişinin katılması durumunda, BDS 600 (Revize) faydalı olabilir.

...

Tanımlar

Denetim Ekibi (Bkz.: 12(d) paragrafı)

...

A21A. Bir denetimin denetçiler tarafından müştereken yürütüldüğü durumlarda, denetimi müştereken yürüten sorumlu denetçiler ve bunların denetim ekipleri, bu BDS’nin amaçları doğrultusunda, bir bütün olarak “sorumlu denetçiyi” ve “denetim ekibini” oluşturur. Ancak bu BDS, denetimi müştereken yürüten denetçiler arasındaki ilişkiyi veya denetimi müştereken yürüten bir denetçinin, denetimi müştereken yürüten diğer bir denetçinin yürüttüğü çalışmayla bağlantılı olarak gerçekleştirdiği çalışmayı düzenlemez.

...

Denetim Ekibi Üyeleri Tarafından Denetim Şirketinin Politika veya Prosedürlerinin Uygulanması (Bkz.: 9, 12(d), 17 nci paragraflar)

...

³ BDS 600 (Revize), Özel Hususlar–Topluluk Finansal Tabloların Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)

A24. Özellikle denetim şirketinin politika veya prosedürleri gereği denetim şirketinin veya sorumlu denetçinin, denetim şirketi personeline uygulananlardan farklı adımlar atmak suretiyle başka bir denetim şirketindeki kişilerin aşağıdakileri yerine getirip getirmediğine ilişkin kanaat edinmesi gerekebilir:

- Denetimi yürütmek için uygun yetkinlik ve kabiliyete sahip olup olmadığı. Örneğin, bir kişi denetim şirketinin işe alım ve eğitim süreçlerine tabi tutulmamış olabilir, bu sebeple denetim şirketinin politika veya prosedürlerine göre bu karar, diğer denetim şirketinden ya da yetkilendirme veren veya sicil tutan kurumdan bilgi edinmek gibi başka adımlar aracılığıyla verilebilir. BDS 600 (Revize)'ünün ~~19~~ 26 ve ~~A38~~ A59-A64 paragrafları, birim denetçilerinin yetkinlik ve kabiliyetlerine ilişkin kanaat edinilmesine ilişkin rehberlik sağlar.
- Topluluk denetimleri için geçerli olan etik hükümleri anlayıp anlamadığı. Örneğin, bir kişi ilgili etik hükümlere ilişkin denetim şirketinin politika veya prosedürleri konusunda denetim şirketinin verdiği eğitime tabi tutulmamış olabilir. Denetim şirketinin politika veya prosedürlerine göre, söz konusu etik hükümlere ilişkin kanaat; denetim için geçerli olan ilgili etik hükümleri içeren bilgi, kılavuz veya rehberlerin bu kişiye sunulması gibi adımlar atarak edinilebilir.
- Bağımsızlığını teyit edip etmediği. Örneğin, denetim şirketi personeli olmayan kişiler doğrudan denetim şirketinin bağımsızlık sistemlerinde bağımsızlık beyanlarını dolduramamış olabilir. Denetim şirketinin politika veya prosedürlerine göre bu kişiler, yazılı teyit mektubu gibi başka yollarla denetimle ilgili bağımsızlıklarına dair kanıt sunabilirler.

A25. Denetim şirketinin politika veya prosedürlerine göre, belirli durumlarda (örneğin, belirli bir konuda istişare söz konusu olduğunda) belirli faaliyetlerin yerine getirilmesi gerektiğinde, denetim şirketinin personeli olmayan kişilere de denetim şirketinin ilgili politika veya prosedürleri uyarınca bu faaliyetlerin bildirilmesi gerekebilir. Böylece bu kişiler, şartlar oluştuğunda sorumlu denetçiye uyarabilir ve bu sayede sorumlu denetçi, denetim şirketinin politika veya prosedürlerine uyum sağlayabilir. Örneğin, topluluk denetiminde birim denetçisi bir birimin finansal bilgilerine ilişkin denetim prosedürleri uyguluyorsa ve topluluk denetçisinin politika veya prosedürleri kapsamında topluluk finansal tablolarıyla ilgili istişareye tabi zor veya ihtilafli bir konu⁴ tespit ederse, birim denetçisi bu konu hakkında topluluk ~~denetim ekibini~~ denetçisini uyarabilir.

...

Bağımsızlıkla İlgili Olanlar Dâhil, Etik Hükümler (Bkz.: 16–21 inci paragraflar)

Etik Hükümler (Bkz.: 1, 16–21 inci paragraflar)

A38. BDS 200⁵'e göre denetçinin finansal tabloların denetiminde, bağımsızlıkla ilgili olanlar dâhil, etik hükümlere uyması gerekir. Etik hükümler, denetimin niteliği ve içinde

⁴ Bkz.: 35 inci paragraf

⁵ BDS 200, 14 ve A16-A19 paragrafları

bulunduğu şartlara bağlı olarak değişebilir. Örneğin, bağımsızlıkla ilgili belirli hükümler sadece borsada işlem gören işletmelerin denetimleri yürütülürken geçerli olabilir. BDS 600 (Revize) ise etik hükümler hakkında birim denetçileriyle kurulacak iletişim konusunda bu BDS hükümlerine ilave hükümler ve rehberlik içerir.

...

Müşteri İlişkisinin ve Denetim Sözleşmesinin Kabulü ve Devam Ettirilmesi (Bkz.: 22-24 üncü paragraflar)

...

A53. Müşteri ilişkisinin ve denetim sözleşmesinin kabulü ve devam ettirilmesi sürecinde elde edilen bilgiler, bu BDS hükümlerini uygularken ve atılacak uygun adımlara yönelik bilgiye dayalı kararlar alırken sorumlu denetçiye yardımcı olabilir. Bu bilgiler arasında aşağıdakiler yer alabilir:

- Topluluk denetimi olup olmadığı dâhil olmak üzere işletmenin büyüklüğü, karmaşıklığı ve niteliği ile işletmenin faaliyet gösterdiği sektör ve geçerli finansal raporlama çerçevesi hakkında bilgi,
- Ara dönem ve dönem sonu tarihleri gibi işletmenin raporlama takvimi,
- Topluluk denetimlerine ilişkin olarak ana ortaklık ile ~~bağlı birimleri~~ ana ortaklığın işletme ve işletme birimleri arasındaki kontrol ilişkilerinin niteliği ve
- Bir önceki denetimden sonra işletmenin faaliyet gösterdiği sektörde veya işletmede, gerekli kaynakların niteliğini ve denetim ekibinin çalışmalarının nasıl yönlendirileceği, gözetileceği ve gözden geçirileceğini etkileyebilecek herhangi bir değişiklik olup olmadığı.

A54. Müşteri ilişkisinin ve denetim sözleşmesinin kabulü ve devam ettirilmesi sürecinden elde edilen bilgiler, bu BDS'nin yanı sıra diğer BDS hükümlerine uyulmasıyla da ilgili olabilir. Örneğin, bu bilgiler:

- BDS 210'da zorunlu kılındığı şekilde, denetim sözleşmesinin şartları üzerinde anlaşmaya varma,⁶
- BDS 315 ve BDS 240 uyarınca hata veya hile kaynaklı "önemli yanlışlık" risklerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi,⁷
- BDS 600 (Revize) uyarınca topluluk finansal tablolarının denetimi söz konusu olduğunda ~~topluluğun, topluluğa bağlı birimlerin ve çevrelerinin tanınması~~ topluluk ve çevresinin anlaşılması ve birim denetçilerinin çalışmalarının yönlendirilmesi, gözetimi ve gözden geçirilmesi,
- BDS 620 uyarınca denetçinin faydalandığı uzmanın katılımına gerek olup olmadığına ve katılacaksa bunun nasıl olacağına karar verilmesi ve

⁶ BDS 210, Bağımsız Denetim Sözleşmesinin Şartları Üzerinde Anlaşmaya Varılması, 9 uncu paragraf

⁷ BDS 240, Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Bağımsız Denetçinin Hileye İlişkin Sorumlulukları

- BDS 260⁸ ve BDS 265⁹ uyarınca işletmenin üst yönetim yapısı açısından ilgili olabilir.

...

Denetim Kaynakları (Bkz.: 25–28 inci paragraflar)

...

A60. Denetime ilişkin kaynaklar, öncelikle denetim şirketi tarafından tahsis edilir veya kullanıma hazır hâle getirilir. Bununla birlikte, denetim ekibinin denetim için kaynakları doğrudan temin ettiği durumlar mevcut olabilir. Örneğin, mevzuat gereği veya başka bir nedenle birim denetçisinin birimin finansal tabloları hakkında denetim görüşü vermesinin gerektiği ve birim denetçisinin aynı zamanda topluluk ~~denetim ekibi denetçisi~~ adına denetim prosedürleri uygulamak için birim yönetimi tarafından görevlendirildiği hâllerde, böyle bir durum söz konusu olabilir.¹⁰ Bu tür durumlarda, denetim şirketinin politika veya prosedürleri, yeterli ve uygun kaynakların tahsis edilip edilmediğine veya kullanıma hazır tutulup tutulmadığına karar vermesi için sorumlu denetçinin birim denetçisinden bilgi talep etmesi gibi farklı adımlar atmasını gerektirebilir.

...

Uygun Olmayan veya Yetersiz Kaynaklar (Bkz.: 27 nci paragraf)

...

~~A76. Topluluk finansal tablolarının denetiminde, bir birimde birim denetçisi tarafından yürütülen çalışma için yetersiz olan veya uygun olmayan kaynaklar söz konusu olduğunda sorumlu denetçi, yeterli ve uygun kaynak oluşturmak için bu konuyu birim denetçisi, yönetim veya denetim şirketiyle müzakere edebilir.~~

...

Denetimin Yürütülmesi

...

Yönlendirme, Gözetim ve Gözden Geçirme (Bkz.: 30 uncu paragraf)

...

Sorumlu Denetçi Tarafından Yapılan Gözden Geçirme (Bkz.: 30-34 üncü paragraflar)

...

A92. Sorumlu denetçi, denetim ekibi tarafından önemli muhakemede bulunulan alanları tespit ederken mesleki muhakemesini kullanır. Denetim şirketinin politika veya prosedürleri, genellikle önemli mesleki muhakemede bulunulması beklenen konuları belirleyebilir.

⁸ BDS 260, Üst Yönetimden Sorumlu Olanlarla Kurulacak İletişim

⁹ BDS 265, İç Kontrol Eksikliklerinin Üst Yönetimden Sorumlu Olanlara ve Yönetime Bildirilmesi

¹⁰ ~~BDS 600, 3 üncü paragraf~~

Denetimle ilgili önemli mesleki muhakemede bulunulacak alanlar; denetimin üstlenilmesine ilişkin genel denetim stratejisi ve denetim planı, denetimin yürütülmesi ve denetim ekibinin ulaştığı tüm sonuçlarla ilgili aşağıdaki gibi hususları içerebilir:

- Önemliliğin belirlenmesine ilişkin konular gibi denetimin planlanmasına yönelik konular,
- Aşağıdakiler dâhil, denetim ekibinin yapısı:
 - Muhasebe veya denetimin özel bir alanında uzmanlığını kullanan personel,
 - Hizmet sunum merkezlerindeki personelin kullanımı.
- Dış uzman dâhil etme kararını da içerecek şekilde, denetçinin faydalandığı uzmanı dâhil etme kararı,
- Müşteri ilişkisinin ve denetim sözleşmesinin kabulü ve devam ettirilmesi sürecinde elde edilen bilgileri denetim ekibinin dikkate alması ve bu bilgilere karşı yapılması önerilen işler,
- Denetim ekibi tarafından önemli muhakemede bulunulmasını gerektiren yapısal risk faktörlerinin dikkate alınması ve yapısal riskin değerlendirilmesi durumları da dâhil denetim ekibinin risk değerlendirme süreci,
- Denetim ekibinin ilişkili taraf ilişkileri, işlemleri ve açıklamalarını dikkate alması,
- Denetimin önemli alanlarına ilişkin denetim ekibi tarafından uygulanan prosedürlerin sonuçları; örneğin, belirli muhasebe tahminleri, muhasebe politikaları veya işletmenin sürekliliğine ilişkin değerlendirmelere yönelik ulaşılan sonuçlar,
- Denetim ekibinin uzmanlar tarafından yapılan çalışmaları ve ulaşılan sonuçları değerlendirmesi,
- Topluluk denetimlerinde;
 - Önerilen topluluk genel denetim stratejisi ve topluluk denetim planı;
 - ~~Örneğin, birimin finansal bilgilerine ilişkin “önemli yanlışlık” riski daha yüksek olarak değerlendirilen alanlar dâhil olmak üzere~~ Birim denetçilerinin nasıl yönlendirileceği ve gözetileceği ile çalışmalarının nasıl gözden geçirileceği dâhil, birim denetçilerinin katılımına ilişkin kararlar ve
 - Birim denetçileri tarafından yapılan çalışmaların ve ulaşılan sonuçların değerlendirilmesi.
- Genel denetim stratejisi ve denetim planını etkileyen hususların nasıl ele alındığı,

- Denetim sırasında tespit edilen düzeltilmiş veya düzeltilmemiş yanlışlıkların önemi ve yapısı,
- Önerilen denetçi görüşü ve denetçi raporunda bildirilecek hususlar, örneğin kilit denetim konuları veya “İşletmenin Sürekliliğiyle İlgili Önemli Belirsizlik” paragrafı.

BDS 230

BAĞIMSIZ DENETİMİN BELGELENDİRİLMESİ

Ek

(Bkz.: 1 inci paragraf)

Çalışma Kâğıtlarına İlişkin Diğer BDS'lerde Yer Alan Özel Hükümler

Bu Ek'te, 1 Ocak 2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerine ait finansal tabloların denetiminde uygulanan ve çalışma kâğıtlarına ilişkin özel hükümler içeren diğer BDS'lerdeki paragraflar yer almaktadır. Bu liste, BDS'lerde yer alan ana hükümler ile açıklayıcı hükümler ve uygulama bölümlerinin yerine geçmez.

- BDS 210, “Bağımsız Denetim Sözleşmesinin Şartları Üzerinde Anlaşmaya Varılması”, 10-12 nci paragraflar
- BDS 220 (Revize), “Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Yönetimi Kontrol”, ~~24-25 inci paragraflar~~ 41 inci paragraf
- BDS 240, “Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Bağımsız Denetçinin Hileye İlişkin Sorumlulukları”, ~~44-47 nei~~ 45-48 inci paragraflar
- BDS 250, “Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde İlgili Mevzuatın Dikkate Alınması”, ~~29~~ 30 uncu paragraf
- BDS 260, “Üst Yönetimden Sorumlu Olanlarla Kurulacak İletişim”, 23 üncü paragraf
- BDS 300, “Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminin Planlanması”, 12 nci paragraf
- BDS 315, “‘Önemli Yanlışlık’ Risklerinin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi”, ~~32 nei~~ 38 inci paragraf
- BDS 320, “Bağımsız Denetimin Planlanması ve Yürütülmesinde Önemlilik”, 14 üncü paragraf
- BDS 330, “Bağımsız Denetçinin Risk Olarak Değerlendirilmiş Hususlara Karşı Yapacağı İşler”, 28-30 uncu paragraflar
- BDS 450, “Bağımsız Denetimin Yürütülmesi Sırasında Belirlenen Yanlışlıkların Değerlendirilmesi”, 15 inci paragraf
- BDS 540, “Muhasebe Tahminlerinin ve İlgili Açıklamaların Bağımsız Denetimi”, ~~37 nei~~ 39 uncu paragraf
- BDS 550, “İlişkili Taraflar”, 28 inci paragraf
- BDS 600 (Revize), “Özel Hususlar–Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)”, ~~50 nei~~ 59 uncu paragraf
- BDS 610, “İç Denetçi Çalışmalarının Kullanılması”, 36-37 nci paragraflar
- BDS 720, “Bağımsız Denetçinin Diğer Bilgilere İlişkin Sorumlulukları”, 25 inci paragraf

BDS 240

FİNANSAL TABLOLARIN BAĞIMSIZ DENETİMİNDE BAĞIMSIZ DENETÇİNİN HİLEYE İLİŞKİN SORUMLULUKLARI

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

...

Hilenin Tespitine ve Önlenmesine İlişkin Sorumluluk

Denetçinin Sorumlulukları (Bkz.: 9 uncu paragraf)

- A6. Mevzuat ve etik hükümler, denetçinin ilave prosedürler uygulamasını ve ilave adımlar atmasını gerektirebilir. Örneğin, Bağımsız Denetçiler İçin Etik Kurallar (*Bağımsızlık Standartları Dâhil*) (Etik Kurallar) denetçinin tespit edilen veya şüphelenilen aykırılıklara karşılık vermek için adım atmasını ve ilave adımların gerekip gerekmediğini belirlemesini gerektirir. Bu tür adımlar, tespit edilen veya şüphelenilen aykırılıkları hakkında, denetim ekibi içerisindeki denetçiler arasında topluluk sorumlu denetçisi, topluluğa bağlı birim denetçisi veya topluluğa bağlı bir birimde işletme veya işletme birimlerinde topluluk finansal tablolarının denetimi dışında başka bir denetim faaliyeti yürüten diğer denetçiler arasında dâhil topluluk içerisindeki diğer denetçilere bildirilmesini iletişim kurulmasını kapsayabilir.¹¹

...

¹¹ Etik Kurallar, A360.16- ve 360.18 U1 paragrafları

BDS 250

FİNANSAL TABLOLARIN BAĞIMSIZ DENETİMİNDE MEVZUATIN DİKKATE ALINMASI

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

Mevzuata Uygunluk Sağlama Sorumluluğu (Bkz.: 3-9 uncu paragraflar)

...

Denetçinin Sorumluluğu

...

Mevzuat ve Etik Hükümler Tarafından Getirilen İlave Sorumluluklar (Bkz.: 9 uncu paragraf)

- A8. Mevzuat ve etik hükümler, denetçinin ilave prosedürler uygulamasını ve ilave adımlar atmasını gerektirebilir. Örneğin, Bağımsız Denetçiler İçin Etik Kurallar (*Bağımsızlık Standartları Dâhil*) (Etik Kurallar) denetçinin tespit edilen veya şüphelenilen aykırılıklara karşılık vermek için adım atmasını ve ilave adımların gerekip gerekmediğini belirlemesini gerektirir. Bu tür adımlar, tespit edilen veya şüphelenilen aykırılıkları hakkında, denetim ekibi içerisindeki denetçiler arasında ~~topluluk sorumlu denetçisi, topluluğa bağlı birim denetçisi~~ veya topluluğa bağlı bir birimde işletme veya işletme birimlerinde topluluk finansal tablolarının denetimi dışında başka bir denetim faaliyeti yürüten diğer denetçiler arasında dâhil topluluk içerisindeki diğer denetçilere bildirilmesini iletişim kurulmasını kapsayabilir.¹²

...

¹² Bağımsız Denetçiler İçin Etik Kurallar, A360.16- ve 360.18 U1 paragrafları

BDS 260

ÜST YÖNETİMDEN SORUMLU OLANLARLA KURULACAK İLETİŞİM

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

Üst Yönetimden Sorumlu Olanlar (Bkz.: 11 inci paragraf)

...

- A4. BDS 600 (Revize), topluluk denetçileri tarafından topluluğun üst yönetiminden sorumlu olanlara bildirilecek belirli hususları içerir.¹³ Bildirilen hususlar arasında, birim denetçileri tarafından topluluk denetçisinin dikkatine sunulan ve topluluk denetçisinin topluluğun üst yönetiminden sorumlu olanların sorumlulukları açısından önemli gördüğü hususlar yer alabilir. Birim denetçileri, bu hususları birimin üst yönetiminden sorumlu olanlara da bildirebilir.¹⁴ Bu tür durumlarda, ~~İşletmenin topluluğa bağlı bir birim olması durumunda~~ ilgili birim denetçisinin iletişim kuracağı uygun kişi veya kişiler, denetimin şartlarına ve bildirilecek olan hususlara bağlıdır. Bazı durumlarda, ~~topluluğa bağlı çok sayıda birim işletme veya işletme birimi~~ aynı iç kontrol sistemi içinde altında aynı işi yapıyor ve aynı muhasebe uygulamalarını kullanıyor olabilir. ~~Bu topluluğa bağlı birimlerin~~ Söz konusu işletme veya işletme birimlerinin üst yönetiminden sorumlu olanların aynı kişiler olması durumunda (örneğin, ortak bir yönetim kuruluna sahip olmaları durumunda), iletişimin amaçları doğrultusunda söz konusu ~~birimlerle~~ işletme veya işletme birimleriyle eş zamanlı iletişim kurularak tekrarlar önlenir.

Ek 1

(Bkz.: 3 üncü paragraf)

KYS 1’de ve Diğer BDS’lerde Üst Yönetimden Sorumlu Olanlarla Kurulacak İletişime Atıf Yapan Özel Hükümler

Bu ekte, belirli konuların üst yönetimden sorumlu olanlara bildirilmesini zorunlu kılan KYS 1¹⁵ ve diğer BDS’lerdeki ilgili paragraflar yer almaktadır. Bu liste, BDS’lerde yer alan ana hükümler ile açıklayıcı hükümler ve uygulama bölümlerinin yerine geçmez.

- ~~KKS KYS 1~~, “Finansal Tabloların Bağımsız Denetim veya Sınırlı Bağımsız Denetimleri ile Diğer Güvence Denetimleri veya İlgili Hizmetleri Yürüten Bağımsız Denetim Kuruluşları Şirketleri ve Bağımsız Denetçiler İçin Kalite Kontrol Yönetimi”, 30(a) 34(e) paragrafı

¹³ BDS 600 (Revize), “Özel Hususlar-Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)”, ~~49-uncu~~ 57 nci paragraf

¹⁴ BDS 600 (Revize), 45(i) paragrafı

¹⁵ KYS 1, Finansal Tabloların Bağımsız Denetim veya Sınırlı Bağımsız Denetimleri ile Diğer Güvence Denetimleri veya İlgili Hizmetleri Yürüten Bağımsız Denetim Şirketleri İçin Kalite Yönetimi

- BDS 240, “Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Bağımsız Denetçinin Hileye İlişkin Sorumlulukları”, 22, 39(c)(i) ve 41-43 üncü paragraflar
- BDS 250, “Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Mevzuatın Dikkate Alınması”, ~~14, 19 ve 22-24 üneü~~ 15, 20 ve 23-25 inci paragraflar
- BDS 265, “İç Kontrol Eksikliklerinin Üst Yönetimden Sorumlu Olanlara ve Yönetime Bildirilmesi”, 9 uncu paragraf
- BDS 450, “Bağımsız Denetimin Yürütülmesi Sırasında Belirlenen Yanlılıkların Değerlendirilmesi”, 12-13 üncü paragraflar
- BDS 505, “Dış Teyitler”, 9 uncu paragraf
- BDS 510, “İlk Bağımsız Denetimler - Açılış Bakiyeleri”, 7 nci paragraf
- BDS 540, “Muhasebe Tahminlerinin ve İlgili Açıklamaların Bağımsız Denetimi”, ~~36~~ 38 inci paragraf
- BDS 550, “İlişkili Taraflar”, 27 nci paragraf
- BDS 560, “Bilanço Tarihinden Sonraki Olaylar”, 7(b)-(c), 10(a), 13(b), 14(a) ve 17 nci paragraflar
- BDS 570, “İşletmenin Sürekliliği”, 25 inci paragraf
- BDS 600 (Revize), “Özel Hususlar-Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)”, ~~49 uncu~~ 57 nci paragraf
- BDS 610, “İç Denetçi Çalışmalarının Kullanılması”, 20 ve 31 inci paragraflar
- BDS 700, “Finansal Tablolara İlişkin Görüş Oluşturma ve Raporlama”, 46 ncı paragraf
- BDS 701, “Kilit Denetim Konularının Bağımsız Denetçi Raporunda Bildirilmesi”, 17 nci paragraf
- BDS 705, “Bağımsız Denetçi Raporunda Olumlu Görüş Dışında Bir Görüş Verilmesi”, 12, 14, 23 ve 30 uncu paragraflar
- BDS 706, “Bağımsız Denetçi Raporunda Yer Alan Dikkat Çekilen Hususlar ve Diğer Hususlar Paragrafları”, 12 nci paragraf
- BDS 710, “Karşılaştırmalı Bilgiler – Önceki Dönemlere Ait Karşılık Gelen Bilgiler ve Karşılaştırmalı Finansal Tablolar”, 18 inci paragraf
- BDS 720, “Bağımsız Denetçinin Diğer Bilgilere İlişkin Sorumlulukları”, 17-19 uncu paragraflar

BDS 300

FİNANSAL TABLOLARIN BAĞIMSIZ DENETİMİNİN PLANLANMASI

...

Ana Hükümler

...

Planlama Çalışmaları

...

10A. Sorumlu denetçi, genel denetim stratejisini ve denetim planını gözden geçirir.

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

...

Planlama Çalışmaları

Genel Denetim Stratejisi (Bkz.: 7-8 inci paragraflar)

A8. Genel denetim stratejisinin oluşturulması süreci, risk değerlendirme prosedürlerinin tamamlanmasına bağlı olarak, aşağıdaki gibi hususları içerebilir:

- Özellik arz eden denetim alanlarında kullanılacak kaynakların (insan, teknoloji veya entelektüel) niteliği. Örneğin, yüksek risk taşıyan alanlarda deneyimli ekip üyelerinin doğru şekilde kullanımı veya karmaşık konuları ele almak amacıyla uzmanların görevlendirilmesi,
- Özellik arz eden denetim alanlarına tahsis edilecek kaynakların miktarı. Örneğin, farklı yerlerdeki fiziki stok sayımına katılmak için görevlendirilen ekip üyelerinin sayısı, topluluk denetimlerinde ~~diğer denetçilerin yaptıkları işin gözden geçirilmesi faaliyetinin~~ birim denetçilerinin yönlendirilmesi ve gözetimi ile çalışmalarının gözden geçirilmesinin niteliği ve kapsamı veya yüksek riskli alanlara saat cinsinden ayrılan denetim bütçesi,
- Bu kaynakların ne zaman kullanılacağı (örneğin, denetimin ara aşamalarında mı yoksa önemli hesap kesim tarihlerinde mi?),
- Bu kaynakların nasıl yönlendirileceği, gözetileceği veya kullanılacağı. Örneğin, ekip toplantılarından önce veya sonraki bilgilendirmelerin ne zaman yapılmasının beklendiği, sorumlu denetçi ve denetim yöneticisi tarafından yapılan gözden geçirmelerin nasıl yapılmasının beklendiği (denetim yapılan yerde veya başka bir yerde).

...

(Bkz.: 7-8 inci paragraflar ve A8-A11 paragrafları)

Genel Denetim Stratejisinin Oluşturulmasında Dikkate Alınacak Hususlar

Bu Ek denetçinin denetim düzeyinde kaliteyi yönetirken dikkate alabileceği hususlara ilişkin örnekler içerir. Bu hususların çoğu denetçinin genel denetim stratejisini ve ayrıntılı denetim planını etkiler. Bu örnekler, birçok denetim için geçerli olabilecek geniş bir yelpazeyi kapsar. Aşağıdaki hususlardan bazıları diğer BDS'lerde zorunlu kılınmış olabilir, ancak bu hususların tamamı her denetim için geçerli değildir ve aşağıdaki liste genel denetim stratejisi oluşturulurken dikkate alınacak hususların tamamını içermez.

Denetimin Özellikleri

...

- Topluluk denetiminin amaçları açısından denetim çalışması yapılması beklenen topluluğa bağlı birimlerin dâhil olmak üzere, yer ve sayısını kapsayacak şekilde denetimin beklenen kapsamı ve birim denetçilerinin katılımının kapsamı.
- Topluluğun nasıl konsolide edileceğini belirleyen, ana ortaklık ile bağlı birimleri işletme veya işletme birimleri arasındaki kontrol ilişkilerinin niteliği.
- ~~Topluluğa bağlı birimlerin diğer denetçiler tarafından ne ölçüde denetleneceği.~~
- Uzmanlık bilgisi ihtiyacı dâhil, denetlenecek faaliyet bölümlerinin niteliği.
- Denetlenen finansal bilgiler için diğer para birimlerinden yapılması gereken çevrimler dâhil, raporlamada kullanılacak para birimi.
- ~~Konsolidasyon amaçlı denetime~~ Topluluk denetiminin amaçları açısından yapılan denetim çalışmasına ek olarak, münferit finansal tabloların da yasal denetim ihtiyacı mevzuat gereği veya başka sebeplerle finansal tabloların denetimine ilişkin yükümlülük.

...

Raporlama Amaçları, Denetimin Zamanlaması ve Kurulacak İletişimlerin Niteliği

...

- ~~Düzenlenecek raporların~~ Topluluk denetiminin amaçları açısından yapılan denetim çalışmasına ilişkin kurulacak iletişimlerin beklenen türü ve zamanlamasıyla ilgili olarak topluluğa bağlı birim denetçileriyle kurulacak iletişim ~~ve topluluğa bağlı ilgili birimlerin denetimlerine ilişkin kurulacak diğer iletişimler.~~
- Ekip toplantılarının niteliği ve zamanlaması ile ~~yürütülen~~ gerçekleştirilen denetimin ~~çalışmasını~~ gözden geçirilme zamani dâhil, denetim ekibi üyeleri arasındaki iletişimin beklenen niteliği ve zamanlaması.

...

Önemli Etkenler, Ön Denetim Çalışmaları ve Diğer Denetimlerden Elde Edilen Bilgiler

- BDS 320¹⁶, ye uygun olarak önemliliğin belirlenmesi ve uygun hâllerde:
 - BDS 600 (Revize)¹⁷, ye uygun olarak topluluğa bağlı birimler için önemliliğin topluluğa bağlı birim performans önemliliğinin belirlenmesi ve bu önemliliğin söz konusu topluluğa bağlı birimlerin denetçilerine bildirim.
 - Önemli olabilecek işlem sınıfları, hesap bakiyeleri ve açıklamalar hakkındaki ilk beklentiler ile topluluğa bağlı önemli birimlerin önceden belirlenmesi.

...

¹⁶ BDS 320, “Bağımsız Denetimin Planlanması ve Yürütülmesinde Önemlilik”

¹⁷ BDS 600 (Revize), “Özel Hususlar – Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)”, 24-23 ve 40(e) 35-36 ncı paragrafları

BDS 315

“ÖNEMLİ YANLIŞLIK” RİSKLERİNİN BELİRLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

...

Risk Değerlendirme Prosedürleri ve İlgili Çalışmalar (Bkz.: 13-18 inci paragraflar)

A11. Belirlenecek ve değerlendirilecek olan “önemli yanlışlık” riskleri, hata ve hile kaynaklı riskleri içerir ve bu iki risk türü de bu BDS kapsamındadır. Ancak, hile özel önem arz ettiğinden, hile kaynaklı “önemli yanlışlık” risklerinin belirlenmesi için kullanılan bilgileri sağlayan risk değerlendirme prosedürleri ve ilgili çalışmalara ilişkin ilâve hüküm ve açıklamalar BDS 240’ta yer almaktadır.¹⁸ Buna ek olarak, aşağıdaki BDS’ler özel husus ve durumlarla ilgili “önemli yanlışlık” risklerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesine yönelik ilave hüküm ve açıklamalar içermektedir:

- Muhasebe tahminleriyle ilgili olarak BDS 540,¹⁹
- İlişkili taraf ilişkileri ve işlemleriyle ilgili olarak BDS 550,
- İşletmenin sürekliliğiyle ilgili olarak BDS 570²⁰ ve
- Topluluk finansal tablolarıyla ilgili olarak BDS 600 (Revize).²¹

...

Denetim Ekibi İçinde Yapılan Müzakere (Bkz.: 17-18 inci paragraflar)

...

Ölçeklenebilirlik

...

A45. Denetim, topluluk finansal tablolarının denetiminde olduğu gibi geniş bir denetim ekibi tarafından yürütüldüğünde, denetim ekibi üyelerinin tamamının tek bir müzakerede hazır bulunması her zaman gerekli veya pratik olmadığı gibi (örneğin, birden fazla yerde yürütülen denetimlerde olduğu gibi), üyelerin tamamına müzakerelerde ulaşılan tüm sonuçlar hakkında bilgi verilmesi de gerekli değildir. Sorumlu denetçi, denetim ekibi içinde gerekli görülen iletişimin kapsamını dikkate alarak, konuları -uygun hâllerde- özel beceri veya bilgi sahibi olanlar veya topluluğa bağlı birimlerde ~~denetiminden~~ yapılacak çalışmadan sorumlu olanlar dâhil olmak üzere denetim ekibinin kilit

¹⁸ BDS 240, 12-27 nci paragraflar

¹⁹ BDS 540, “Muhasebe Tahminlerinin ve İlgili Açıklamaların Denetimi”

²⁰ BDS 570, “İşletmenin Sürekliliği”

²¹ BDS 600 (Revize), “Özel Hususlar-Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)”

üyeleriyle müzakere edebilir; diğer kişilerle yapılacak müzakereleri de başkalarına devredebilir. Sorumlu denetçi tarafından onaylanan bir iletişim planının oluşturulması faydalı olabilir.

...

“Önemli Yanlılık” Risklerinin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi (Bkz.: 28-37 nci paragraflar)

...

Yönetim Beyanı Düzeyindeki “Önemli Yanlılık” Risklerinin Değerlendirilmesi

...

Ciddi Riskler (Bkz.: 32 nci paragraf)

Ciddi risklere karar verilme sebebi ve denetim üzerindeki etkileri

A218. Ciddi risklere karar verilmesi, denetçinin, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere bazı gerekli karşılıkların verilmesi yoluyla, yapısal risk aralığının üst sınırında bulunan risklere daha fazla dikkat etmesine imkân tanır:

- ...
- BDS 600 (Revize), eiddi risk bir topluluk denetimindeki bir birimle ilgiliyse ve topluluk denetim ekibinin, topluluk denetçisi tarafından birimde gerekli olan işi yönlendirmesi için topluluk sorumlu denetçisinin daha fazla katılımını topluluk denetçisinin; topluluk finansal tablolarında “önemli yanlılık” riskinin daha yüksek olduğu değerlendirilen veya ciddi risklerin olduğu belirlenen ve birim denetçisinin uygulanacak müteakip denetim prosedürlerini belirlediği alanlar için söz konusu müteakip denetim prosedürlerinin tasarımının ve uygulanmasının uygunluğunu değerlendirmesini zorunlu kılar.²²

...

²² BDS 600 (Revize), 30 ve 31 inci 42 nci paragraflar

BDS 320

BAĞIMSIZ DENETİMİN PLANLANMASI VE YÜRÜTÜLMESİNDE ÖNEMLİLİK

...

Tanımlar

9. Bu BDS’de yer alan, Aşağıdaki terimler BDS’lerde, karşılarında belirtilen anlamlarıyla kullanılmıştır:

(a) “p Performans önemliliği:” terimi, bir bütün olarak Toplulaştırma riskini uygun düşük bir seviyeye indirmek için bir bütün olarak finansal tablolar için belirlenmiş önemlilikten daha düşük olarak belirlenen tutar veya tutarlar dir. ifade eder. Performans önemliliğinin belirlenme amacı ise, ~~düzeltilmemiş yanlışlıklar ile tespit edilmemiş yanlışlıkların toplamının, bir bütün olarak finansal tablolar için belirlenen önemliliği aşması ihtimalini uygun bir seviyeye indirmektir.~~ Uygun hâllerde performans önemliliği, belirli işlem sınıfları, hesap bakiyeleri veya açıklamalar için önemlilik düzeyi veya düzeylerinin altında belirlenen tutar veya tutarları da ifade eder.

(b) Toplulaştırma riski: Düzeltilmemiş ve tespit edilmemiş yanlışlıkların toplamının, bir bütün olarak finansal tablolar için belirlenen önemliliği aşma olasılığıdır.

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

...

Denetimin Planlanmasında Önemliliğin ve Performans Önemliliğinin Belirlenmesi

...

Performans Önemliliği (Bkz.: 11 inci paragraf)

A13. Denetimin sadece, münferit olarak önemli yanlışlıkları tespit edecek şekilde planlanması, münferit olarak önemli olmayan yanlışlıkların toplu olarak finansal tabloların önemli yanlışlık içermesine sebep olabileceği gerçeğinin göz ardı edilmesine yol açar ve tespit edilmemiş muhtemel yanlışlıklar için hiçbir marj bırakmaz. Performans önemliliği (bir veya birden fazla tutar olarak tanımlanan), ~~düzeltilmemiş yanlışlıklar ile tespit edilmemiş yanlışlıkların toplamının bir bütün olarak finansal tablolar için belirlenen önemliliği aşması ihtimalini~~ toplulaştırma riskini uygun düşük bir seviyeye indirmek amacıyla bir bütün olarak finansal tablolar için belirlenen önemlilikten daha düşük olarak belirlenir. Benzer şekilde, belirli bir işlem sınıfı, hesap bakiyesi veya açıklama için belirlenen önemlilik düzeyine ilişkin performans önemliliği, ilgili işlem sınıfı, hesap bakiyesi veya açıklamadaki düzeltilmemiş yanlışlıklar ile tespit edilmemiş yanlışlıklar toplamının bunlara ilişkin önemlilik düzeyini aşması ihtimalini uygun düşük bir seviyeye indirmek amacıyla belirlenir.

Performans önemliliğinin belirlenmesi basit bir mekanik hesaplama değildir ve mesleki muhakemede bulunulmasını içerir. Performans önemliliği, denetçinin risk değerlendirme prosedürlerinin uygulanması sırasında güncellediği işletmeye ilişkin anlayışından, geçmiş denetimlerde belirlenen yanlışlıkların niteliği ve boyutundan, dolayısıyla denetçinin mevcut dönemdeki yanlışlıklara ilişkin beklentilerinden etkilenir.

...

BDS 402

HİZMET KURULUŞU KULLANAN BİR İŞLETMENİN BAĞIMSIZ DENETİMİNDE DİKKATE ALINACAK HUSUSLAR

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

İç Kontrol Dâhil Hizmet Kuruluşu Tarafından Sağlanan Hizmetlerin Anlaşılması

...

Hizmet Alan İşletmeden Yeterli Seviyede Bilgi Elde Edilememesi Durumunda Uygulanacak İlâve Prosedürler (Bakınız: 12 nci paragraf)

...

A19. Hizmet kuruluşundaki hizmet alan işletmeye sağlanan hizmetlerle ilgili kontroller hakkında gerekli bilgileri sağlayacak prosedürleri uygulamak için başka bir denetçi kullanılabilir. 1 inci tip veya 2 nci tip raporun düzenlenmiş olması durumunda, hizmet kuruluşu denetçisinin hizmet kuruluşuyla hâlihazırda bir ilişkisi olduğundan hizmet alan işletme denetçisi bu prosedürleri uygulamak için hizmet kuruluşu denetçisini kullanabilir. Başka bir denetçinin çalışmasını kullanan hizmet alan işletme denetçisi; bu durum başka bir diğer denetçinin (bağımsızlık dâhil) uygun yetkinlik ve kabiliyete sahip olup olmadığına, hakkında bilgi elde edilmesi (denetçinin bağımsızlığı ve mesleki yeterliliği dâhil) yönlendirilmesi ve gözetimine, diğer denetçiye verilen çalışmanın niteliği, zamanlaması ve kapsamına karar verilmesi ve çalışmanın nitelik, zamanlama ve kapsamının planlanmasında ve elde edilen denetim kanıtlarının yeterlilik ve uygunluğunun değerlendirilmesiyle başka bir denetçinin çalışmasına katılımı içermesinden ilgili olmasından dolayı BDS 220600 (Revize)²³'deki açıklamaları faydalı bulabilir.

...

²³ BDS 600 “Özel Hususlar Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)”, 2 nci paragrafta denetçinin, topluluk finansal tabloları dışındaki finansal tabloların denetimine başka denetçileri dâhil etmesi durumunda BDS 600’ün gerektiğinde şartlara göre uyarlanarak denetçi açısından faydalı olabileceği belirtilmektedir. Ayrıca BDS 600’ün 19 uncu paragrafına bakınız. BDS 220 (Revize), Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Kalite Yönetimi

BDS 501

BAĞIMSIZ DENETİM KANITLARI – BELİRLİ KALEMLER İÇİN DİKKATE ALINMASI GEREKEN ÖZEL HUSUSLAR

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

Stoklar

Fiziki Stok Sayımına Katılım (Bakınız: 4(a) paragrafı)

...

A3. Fiziki stok sayımına katılımın planlanmasıyla ilgili (veya bu BDS'nin 4-8 inci paragrafları uyarınca denetim prosedürlerinin tasarlanması ve uygulanmasıyla ilgili) hususlar örneğin aşağıdakileri içerir:

- Stoklara ilişkin “önemli yanlışlık” riski.
- Stoklarla ilişkin iç kontrolün niteliği.
- Stokların fiziki sayımıyla ilgili yeterli prosedürlerin oluşturulup oluşturulmadığı ve uygun talimatların yayımlanıp yayımlanmadığı.
- Fiziki stok sayımının zamanlaması.
- İşletmenin sürekli envanter sistemini kullanıp kullanmadığı.
- Stok sayımına katılımın uygun olacağı yerlere karar verilirken, stokların önemliliği ve farklı yerlerdeki “önemli yanlışlık” riskleri de dâhil, stokların bulunduğu yerler. BDS 600²⁴, diğer denetçilerin denetime katılımını düzenlemekte olup, uzak bir yerdeki stok sayımına bu tip bir katılımın olması hâlinde BDS 600 ilgili olabilir.
- Denetçinin faydalandığı uzmanın yardımına ihtiyaç duyulup duyulmadığı. BDS 620²⁵, denetçinin yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmesine yardımcı olması amacıyla denetçinin faydalandığı bir uzmanın kullanımını düzenler.

...

²⁴ BDS 600, “Özel Hususlar Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)”

²⁵ BDS 620, “Uzman Çalışmalarının Kullanılması”

BDS 510

İLK BAĞIMSIZ DENETİMLER – AÇILIŞ BAKİYELERİ

...

Ek

(Bkz.: A8 paragrafı)

...

Örnek 1: Sınırlı Olumlu Görüş

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem görmeyen bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)²⁶'nin hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

²⁶ BDS 600 (Revize), “Özel Hususlar – Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)”

BDS 550

İLİŞKİLİ TARAFLAR

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

...

Risk Değerlendirme Prosedürleri ve İlgili Faaliyetler

...

İşletmenin İlişkili Taraf İlişkilerinin ve İşlemlerinin Tanınması

...

İşletmenin İlişkili Taraflarının Kimliği (Bakınız: 13(a) paragrafı)

...

A13. BDS 600 (Revize), topluluk denetimi kapsamında topluluk denetim ekibinin denetçisinin, birim denetçilerinden her bir topluluğa bağlı birim denetçisine, topluluk yönetimi tarafından hazırlanan ilişkili taraflar listesini ve topluluk denetim ekibinin haberdar olduğu diğer tüm ilişkili tarafların listesini sunmasını topluluk yönetimi veya topluluk denetçisi tarafından önceden belirlenmemiş ilişkili taraf ilişkilerini zamanında bildirmelerini istemesini zorunlu kılar.²⁷ ~~İşletmenin topluluğa bağlı bir birim olması durumunda bu tür bilgiler, işletmenin ilişkili taraflarının kimliğine yönelik olarak yönetimin sorgulanması açısından topluluk denetçisine~~ faydalı bir dayanak sağlar.

...

İlişkili Taraf İlişkileri ve İşlemleriyle Bağlantılı “Önemli Yanlılık” Risklerine Karşı Yapılacak İşler (Bakınız: 20 nci paragraf)

...

İşletmenin Olağan İş Akışı Dışında Gerçekleşen Belirlenmiş Önemli İlişkili Taraf İşlemleri

Önemli İlişkili Taraf İşlemlerinin İş Mantığının Değerlendirilmesi (Bakınız: 23 üncü paragraf)

A38. Denetçi, işletmenin olağan iş akışı dışında gerçekleşen önemli bir ilişkili taraf işleminin iş mantığını değerlendirirken aşağıdaki hususları göz önünde bulundurur:

- İşlemin:
 - Aşırı derecede karmaşık olup olmadığı (örneğin, işlem içerisinde ~~konsolide edilen~~ bir topluluğa dâhil birden çok ilişkili taraf bulunabilir).

²⁷ BDS 600 (Revize), “Özel Hususlar-Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)”, 40(d) 32(b) paragrafı

- Normal olmayan fiyatlar, faiz oranları, garanti ve geri ödeme şartları gibi alışılmışın dışında ticari şartlara sahip olup olmadığı.
- Gerçekleşmesi için açık ve mantıklı bir ticari gerekçenin bulunup bulunmadığı.
- Daha önce belirlenmemiş olan ilişkili tarafları kapsayıp kapsamadığı.
- Olağan dışı bir şekilde gerekleşiş gerçekleşmediği.
- Yönetimin, bu tür bir işlemin niteliğini ve muhasebeleştirilmesini st yönetimden sorumlu olanlarla müzakere edip etmediği.
- Yönetimin, işlemin temelinde yatan ekonomik gerekçeler yerine, belirli bir muhasebe uygulamasına, daha fazla önem verip vermediği.

Yönetimin açıklamalarının, ilişkili taraf işleminin şartlarıyla önemli derecede uyumsuzluk göstermesi durumunda denetçi, BDS 500²⁸ uyarınca, yönetimin diğer önemli konularla ilgili açıklama ve beyanlarının güvenilirliğini gözden geçirir.

...

²⁸ BDS 500, “Bağımsız Denetim Kanıtları”, 11 inci paragraf

BDS 570

İŞLETMENİN SÜREKLİLİĞİ

...

Ek

...

Örnek 1: Önemli Bir Belirsizliğin Mevcut Olduğu ve Finansal Tablolardaki Açıklamaların Yeterli Olduğu Durumda Olumlu Görüş

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem gören bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)²⁹'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

Örnek 2: Önemli Bir Belirsizliğin Mevcut Olduğu ve Yeterli Açıklamaların Yapılmamasına Bağlı Olarak Finansal Tabloların Önemli Yanlışlık İçerdiği Durumda Sınırlı Olumlu Görüş

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem gören bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)²⁹'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

Örnek 3: Önemli Bir Belirsizliğin Mevcut Olduğu ve Finansal Tablolarda Açıklanmadığı Durumda Olumsuz Görüş

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem görmeyen bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)²⁹'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

²⁹ BDS 600 (Revize), "Özel Hususlar-Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)"²

BDS 610

İÇ DENETÇİ ÇALIŞMALARININ KULLANILMASI

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

...

İç Denetim Fonksiyonunun Çalışmasının Kullanılıp Kullanılmayacağına, Hangi Alanlarda ve Ne Düzeyde Kullanılabileceğine Karar Verilmesi

...

Kullanılabilecek İç Denetim Fonksiyonu Çalışmasının Niteliğine ve Kapsamına Karar Verilmesi

Kullanılabilecek İç Denetim Fonksiyonu Çalışmasının Niteliğine ve Kapsamına İlişkin Kararı Etkileyen Faktörler (Bakınız: 17-19 uncu paragraflar)

...

A16. Aşağıdakiler, iç denetim fonksiyonunun, dış denetçi tarafından kullanılabilecek çalışmasına ilişkin örneklerdir:

- Kontrollerin işleyiş etkinliğinin test edilmesi.
- Sınırlı muhakeme içeren maddi doğrulama prosedürleri.
- Stok sayımlarının gözlemlenmesi.
- Finansal raporlamayla ilgili bilgi sistemi üzerinden işlemlerin takip edilmesi.
- Mevzuat hükümlerine uygunluğun test edilmesi.
- ~~Bazı durumlarda, topluluğa bağlı önemli birim olmayan bağlı ortaklıkların finansal bilgilerinin bağımsız denetimi veya sınırlı bağımsız denetimi (bu durumun BDS 600³⁰'ün hükümleriyle çalışmaması halinde).~~

...

Doğrudan Yardım Sağlaması İçin İç Denetçilerin Kullanılıp Kullanılmayacağına, Hangi Alanlarda ve Ne Düzeyde Kullanılabileceğine Karar Verilmesi

Denetimin Amaçları Açısından Doğrudan Yardım Sağlaması İçin İç Denetçilerin Kullanılıp Kullanılmayacağına Karar Verilmesi (Bakınız: 5, 26-28 inci paragraflar)

A31. Dış denetçinin iç denetçilerden doğrudan yardım almasının mevzuat tarafından yasaklanmış olması durumunda, topluluk denetiminin içinde bulunduğu şartlar altında, topluluk denetçilerinin yasağın topluluğa bağlı birim denetçilerini kapsayıp kapsamadığını değerlendirmesi gerekir. Böyle olması durumunda bu husus ve

³⁰ BDS 600, "Özel Hususlar – Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)"

kapsaması durumunda, bu hususu topluluğa bağlı birim denetçilerine yapılan bildirimde ele alınır ele alması uygun olur.³¹

...

BDS 700

FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN GÖRÜŞ OLUŞTURMA VE RAPORLAMA

...

Ana Hükümler

...

Denetçi Raporu

...

BDS'lere Uygun Olarak Yapılan Denetimler için Denetçi Raporları

...

Denetçinin Finansal Tabloların Denetimine İlişkin Sorumlulukları

...

39. Denetçi raporunun Bağımsız Denetçinin Finansal Tabloların Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları bölümünde ayrıca (Bkz.: A50 paragrafı):

...

(c) BDS 600 (Revize)³²'nin uygulandığı durumlarda, denetçinin topluluk denetimindeki sorumlulukları ayrıca aşağıdakilerin belirtilmesi suretiyle açıklanır:

- (i) Denetçinin sorumluluğunun, topluluk finansal tablolarına ilişkin görüş vermek hakkında oluşturulacak görüşe dayanak teşkil edecek şekilde, amacıyla topluluk içerisindeki bünyesindeki işletmelere veya faaliyet bölümlerine işletme birimlerine ilişkin finansal bilgiler hakkında yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmek amacıyla topluluk denetimini planlamak ve yürütmek olduğu,
- (ii) Denetçinin, topluluk denetiminin amaçları açısından yapılan denetim çalışmasının yönlendirilmesinden, gözetiminden ve yürütülmesinden gözden geçirilmesinden sorumlu olduğu ve
- (iii) Denetçinin, görüşünden tek başına sorumlu olduğu.³³

³¹ BDS 600 (Revize), Özel Hususlar-Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil), 40(b) 25(a) paragrafı

³² BDS 600 (Revize), "Özel Hususlar-Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)"

³³ BDS 600 (Revize), 53 üncü paragraf

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

...

Denetçi Raporu (Bkz.: 20 nci paragraf)

...

BDS'lere Uygun Olarak Yapılan Denetimler için Denetçi Raporları

...

Görüşün Dayanağı (Bkz.: 28 inci paragraf)

...

Topluluk denetimlerine özgü hususlar

- A38. ~~Topluluk denetimlerinde, b~~Bağımsızlığa ilişkin hükümler dâhil, etik hükümlere ilişkin çok sayıda kaynağın bulunması ~~durumunda topluluk denetimlerinde,~~ denetçi raporunda atıfta bulunulan kaynak, çoğunlukla topluluk ~~denetim ekibi~~ denetçisi için geçerli olan etik hükümlerdir. Bunun sebebi, bir topluluk denetiminde, topluluğa bağlı birim denetçilerinin de topluluk denetimiyle ilgili etik hükümlere tabi olmasıdır.³⁴
- A39. BDS'lerde, topluluğa bağlı birim denetçileri dâhil olmak üzere, denetçiler için özel bağımsızlık hükümleri ya da etik hükümler belirlenmemektedir. Dolayısıyla BDS'ler, Etik Kurallarda yer alan bağımsızlık hükümlerini veya topluluk ~~denetim ekibinin~~ denetçisinin tabi olduğu diğer etik hükümleri genişletmez ya da bunları geçersiz kılmaz. Ayrıca BDS'ler, birim denetçisinin her durumda, topluluk ~~denetim ekibi~~ denetçisi için geçerli olan bağımsızlık hükümlerine tabi olmasını da zorunlu kılmaz. Sonuç olarak, bir topluluk denetimi söz konusu olduğunda bağımsızlığa ilişkin hükümler dâhil, bu denetimde uygulanan etik hükümler karmaşık olabilir. BDS 600 (Revize)³⁵; birim denetçisinin topluluk denetimiyle ilgili bağımsızlık hükümlerini karşılamaması durumları da dâhil olmak üzere, topluluk denetiminde bir birime ait finansal bilgilerle ilgili çalışma yürütürken denetçilere rehberlik sağlar.

...

³⁴ BDS 600 (Revize), ~~A37~~ A56-A57, A66-A68 paragrafları

³⁵ BDS 600 (Revize), ~~19-20~~ 25, 27 nci paragraflar

...

Örnek 1: Borsada İşlem Gören Bir İşletmenin Gerçeğe Uygun Sunum Çerçevesine Uygun Olarak Hazırlanmış Olan Finansal Tablolarına İlişkin Denetçi Raporu

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem gören bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

Örnek 2: Borsada İşlem Gören Bir İşletmenin Gerçeğe Uygun Sunum Çerçevesine Uygun Olarak Hazırlanmış Olan Konsolide Finansal Tablolarına İlişkin Denetçi Raporu

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem gören bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set konsolide finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bağlı ortaklıkları bulunan bir işletmenin topluluk denetimidir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmıştır).
- ...

BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORU

ABC Şirketi Genel Kuruluna [veya Uygun Olan Muhatap]

A) **Konsolide Finansal Tabloların Bağımsız Denetimi**³⁶

...

5) **Bağımsız Denetçinin Konsolide Finansal Tabloların Bağımsız Denetimine İlişkin Sorumlulukları**

...

BDS'lere uygun olarak yürütülen bağımsız denetimin gereği olarak, bağımsız denetim boyunca mesleki muhakememizi kullanmakta ve mesleki şüpheciliğimizi sürdürmekteyiz. Tarafımızca ayrıca:

- ...
- Konsolide Topluluk finansal tabloları hakkında oluşturulacak görüşe dayanak teşkil edecek şekilde, amacıyla, topluluk içerisindeki işletmelere veya faaliyet bölümlerine ilişkin finansal bilgiler hakkında yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmektedir topluluk bünyesindeki işletme veya işletme birimlerine ilişkin finansal bilgiler hakkında yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmek amacıyla topluluk denetimi planlanmakta ve yürütülmektedir. Topluluk denetiminin amaçları açısından yapılan denetim çalışmasının yönlendirilmesinden, gözetiminden ve yürütülmesinden gözden geçirilmesinden sorumluyuz. Verdiğimiz denetim görüşünden de tek başımıza sorumluyuz.

...

Örnek 3: Borsada İşlem Görmeyen Bir İşletmenin Gerçeğe Uygun Sunum Çerçevesine Uygun Olarak Hazırlanmış Olan Finansal Tablolarına İlişkin Denetçi Raporu

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem görmeyen bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

Örnek 4: Borsada İşlem Görmeyen Bir İşletmenin Genel Amaçlı Uygunluk Çerçevesine Göre Hazırlanmış Olan Finansal Tablolarına İlişkin Denetçi Raporu

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

³⁶ “Mevzuattan Kaynaklanan Diğer Yükümlülükler” ikinci alt başlığının kullanılmasının gerekmediği durumlarda, “Konsolide Finansal Tabloların Bağımsız Denetimi” alt başlığının kullanılmasına gerek yoktur.

- Borsada işlem görmeyen bir işletmenin tam set finansal tablolarının mevzuatla zorunlu kılınan bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmamıştır).

- ...

...

BDS 701

KİLİT DENETİM KONULARININ BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORUNDA BİLDİRİLMESİ

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

...

Kilit Denetim Konularının Belirlenmesi (Bkz.: 9-10 uncu paragraflar)

...

Denetçinin Azami Düzeyde Dikkat Etmesini Gerektiren Konular (Bkz.: 9 uncu paragraf)

...

A15. Bazı BDS'ler üst yönetimden sorumlu olanlara ve diğer taraflara denetçinin azami düzeyde dikkat ettiği alanlarla ilgili olabilecek özel bildirimler yapmasını gerektirir.

Örneğin:

- BDS 260 ile denetçinin, denetim sırasında -varsa- karşılaşılan önemli zorluklarla ilgili olarak üst yönetimden sorumlu olanlarla iletişim kurması zorunlu kılınmıştır.³⁷ BDS'ler aşağıdakileri bu anlamda potansiyel zorluklar olarak kabul eder:
 - İlişkili taraf işlemleri³⁸, özellikle denetçinin, ilişkili taraf işlemlerinin fiyat dışındaki tüm şartlarının üçüncü kişilerle yapılan emsal işlemlerdeki şartlara eş değer olduğuna ilişkin denetim kanıtına ulaşabilmesi konusundaki sınırlamalar.
 - Topluluk denetimi üzerindeki tüm sınırlandırmalar, örneğin topluluk denetim ekibinin bilgiye veya kişilere erişiminin kısıtlanması.³⁹
- BDS 220 (Revize) sorumlu denetçinin, zor veya ihtilafli konularda, denetim şirketinin politika veya prosedürlerine göre istişare gerektiren konularda⁴⁰ ve sorumlu denetçinin mesleki muhakemesine göre istişare gerektiren diğer konularda gerekli istişareleri yapmasına yönelik yükümlülükler içerir. Örneğin denetçi, önemli teknik bir konuyu denetim şirketinin içinden veya dışından kişilerle istişare etmiş olabilir ve bu da konunun kilit denetim konusu olduğunun göstergesi sayılabilir. Sorumlu denetçinin ayrıca, diğer konuların yanında,

³⁷ BDS 260, 16(b) ve A21 paragrafları

³⁸ BDS 550, "İlişkili Taraflar", A42 paragrafı

³⁹ BDS 600 (Revize), "Özel Hususlar-Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)", 49-(e) 57(c) paragrafı

⁴⁰ BDS 220 (Revize), Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminde Kalite Yönetimi, 35 inci paragraf

denetim sırasında ortaya çıkan önemli konuları ve önemli muhakemeleri kaliteyi gözden geçiren kişiyle müzakere etmesi gerekir.⁴¹

...

⁴¹ BDS 220 (Revize), 36 ncı paragraf

BDS 705

BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORUNDA OLUMLU GÖRÜŞ DIŞINDA BİR GÖRÜŞ VERİLMESİ

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

...

Olumlu Görüş Dışında Bir Görüş Verilmesini Gerektiren Durumlar

...

Yeterli ve Uygun Denetim Kanıtı Elde Edilememesi Durumunun Niteliği (Bkz.: 6(b) paragrafı)

...

A10. İşletmenin kontrolü dışındaki durumlara verilecek örnekler arasında aşağıdakiler yer alır:

- İşletmenin muhasebe kayıtlarının tamamen tahrip olmuş olması.
- Topluluk denetiminin amaçları doğrultusunda müteakip denetim prosedürlerinin gerekli olduğu belirlenen Topluluğa bağlı önemli bir birimin muhasebe kayıtlarına kamu otoriteleri tarafından süresiz olarak el konulmuş olması.

...

Ek

...

Örnek 1: Finansal Tablolardaki Önemli Bir Yanlışlıktan Dolayı Denetçinin Sınırlı Olumlu Görüş Verdiği Denetçi Raporu

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem gören bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)⁴²'nin hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

Örnek 2: Konsolide Finansal Tablolardaki Önemli Bir Yanlışlıktan Dolayı Denetçinin Olumsuz Görüş Verdiği Denetçi Raporu

⁴² BDS 600 (Revize), "Özel Hususlar-Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)"²

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem gören bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set konsolide finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bağlı ortaklıkları bulunan bir işletmenin topluluk denetimidir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmıştır).
- ...

...

Örnek 3: Yurtdışındaki Bir İştirakle İlgili Yeterli ve Uygun Denetim Kanıtı Elde Edemediği için Denetçinin Sınırlı Olumlu Görüş Verdiği Denetçi Raporu

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem gören bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set konsolide finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bağlı ortaklıkları bulunan bir işletmenin topluluk denetimidir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmıştır).
- ...

...

Örnek 4: Konsolide Finansal Tabloların Tek Bir Unsuruna İlişkin Yeterli ve Uygun Denetim Kanıtı Elde Edemediği için Denetçinin Görüş Vermekten Kaçındığı Denetçi Raporu

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem görmeyen bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set konsolide finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bağlı ortaklıkları bulunan bir işletmenin topluluk denetimidir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmıştır).
- ...

...

Örnek 5: Finansal Tabloların Birden Fazla Unsuruna İlişkin Yeterli ve Uygun Denetim Kanıtı Elde Edemediği için Denetçinin Görüş Vermekten Kaçındığı Denetçi Raporu

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem görmeyen bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

BDS 706

BAĞIMSIZ DENETÇİ RAPORUNDA YER ALAN DİKKAT ÇEKİLEN HUSUSLAR VE DİĞER HUSUSLAR PARAGRAFLARI

...

Ek 3

...

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem gören bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)⁴³'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

Ek 4

...

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem görmeyen bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

⁴³ BDS 600 (Revize), "Özel Hususlar-Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)"²

BDS 710

KARŞILAŞTIRMALI BİLGİLER-ÖNCEKİ DÖNEMLERE AİT KARŞILIK GELEN BİLGİLER VE KARŞILAŞTIRMALI FİNANSAL TABLOLAR

...

Ek

...

Örnek 1: Karşılık Gelen Bilgiler [TTK'ya göre uyarlanmamıştır]

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem görmeyen bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)⁴⁴'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

Örnek 2: Karşılık Gelen Bilgiler [TTK'ya göre uyarlanmamıştır]

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem görmeyen bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

Örnek 3: Karşılık Gelen Bilgiler [TTK'ya göre uyarlanmamıştır]

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem görmeyen bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

⁴⁴ BDS 600 (Revize), "Özel Hususlar-Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)"²

Örnek 4: Karşılaştırmalı Finansal Tablolar [TTK'ya göre uyarlanmamıştır]

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem görmeyen bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

BAĞIMSIZ DENETÇİNİN DİĞER BİLGİLERE İLİŞKİN SORUMLULUKLARI

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

...

Diğer Bilgilerin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi (Bkz.: 14 [14T] ve 15 inci paragraflar)

...

Diğer Bilgiler ile Denetçinin Denetim Sırasında Elde Ettiği Bilgiler Arasında Önemli Bir Tutarsızlık Olup Olmadığının Değerlendirilmesi (Bkz.: 14(b) [14T(ç)] paragrafi)

...

A35. ~~Denetçi, ilgili çalışma kâğıtlarına başvurulmasının veya denetim ekibi üyelerinin veya ilgili topluluğa bağlı birim denetçilerinin sorgulanmasının, önemli bir tutarsızlık olup olmadığının belirlenmesinde dayanak olarak uygun olduğuna karar verebilir. Örneğin:~~

Denetçi, ilgili çalışma kâğıtlarına başvurulmasının veya önemli bir tutarsızlık olup olmadığının belirlenmesine dayanak olarak; ilgili çalışma kâğıtlarına başvurmanın veya ilgili topluluğa bağlı birim denetçileri dâhil olmak üzere, denetim ekibinin ilgili üyelerini sorgulamanın uygun olduğuna karar verebilir. Örneğin:

- Diğer bilgilerde, bir ana ürün grubuna ilişkin faaliyetlerin durdurulmasına yönelik bir plan hakkında açıklama yer aldığı, denetçi plandan haberdar olsa bile, bu alandaki denetim prosedürlerini uygulamış olan ilgili denetim ekibi üyesini sorgulayabilir ve böylece söz konusu plana ilişkin yapılan açıklamayla denetçinin denetim sırasında elde ettiği bilgiler arasında önemli bir tutarsızlığın olup olmadığına dair yaptığı değerlendirmeye destek sağlayabilir.
- Diğer bilgilerde, denetimde ele alınan bir davanın önemli ayrıntılarının açıklanması ancak denetçinin bunları yeterince hatırlayamaması durumunda, denetçinin hatırlamasına destek olmak amacıyla söz konusu ayrıntıların özetlendiği çalışma kâğıtlarına başvurulması gerekebilir.

A36. Denetçinin ilgili çalışma kâğıtlarına başvurup başvurmayacağı, -başvuruyorsa- ne ölçüde başvuracağı veya ilgili topluluğa bağlı birim denetçileri dâhil olmak üzere, denetim ekibinin ilgili üyelerini veya ilgili topluluğa bağlı birim denetçilerini - sorguluyorsa- ne ölçüde sorgulayacağı mesleki muhakemenin konusudur. Bununla birlikte denetçinin, diğer bilgilerde yer alan herhangi bir hususla ilgili olarak çalışma kâğıtlarına başvurması veya ilgili topluluğa bağlı birim denetçileri dâhil olmak üzere, denetim ekibinin ilgili üyelerini veya ilgili topluluğa bağlı birim denetçilerini sorgulaması gerekli olmayabilir.

...

...

Örnek 1: Denetçinin diğer bilgilerin tamamını denetçi raporu tarihinden önce elde ettiği ve diğer bilgilere ilişkin önemli bir yanlışlık belirlemediği durumda, borsada işlem görsün veya görmesin, herhangi bir işletmeye ilişkin olarak olumlu görüş içeren denetçi raporu.

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem gören veya görmeyen herhangi bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)⁴⁵'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

Örnek 2: Denetçinin, borsada işlem gören bir işletmeye ilişkin diğer bilgilerin bir kısmını denetçi raporu tarihinden önce elde ettiği, diğer bilgilere ilişkin önemli bir yanlışlık belirlemediği ve diğer bilgilerin tamamını denetçi raporu tarihinden sonra elde etmeyi beklediği olumlu görüş içeren denetçi raporu.

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem gören bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

Örnek 3: Denetçinin, borsada işlem görmeyen bir işletmeye ilişkin diğer bilgilerin bir kısmını denetçi raporu tarihinden önce elde ettiği, diğer bilgilere ilişkin önemli bir yanlışlık belirlemediği ve diğer bilgilerin tamamını denetçi raporu tarihinden sonra elde etmeyi beklediği olumlu görüş içeren denetçi raporu.

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem görmeyen bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

⁴⁵ BDS 600 (Revize), "Özel Hususlar – Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)"²

...

Örnek 4: Denetçinin borsada işlem gören bir işletmeye ilişkin diğer bilgileri denetçi raporu tarihinden önce elde edemediği ancak denetçi raporu tarihinden sonra elde etmeyi beklediği, olumlu görüş içeren denetçi raporu.

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem gören bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

Örnek 5: Denetçinin diğer bilgilerin tamamını denetçi raporu tarihinden önce elde ettiği ve diğer bilgilerin önemli bir yanlışlık içerdiği sonucuna vardığı durumda, borsada işlem görsün veya görmesin, herhangi bir işletmeye ilişkin olarak olumlu görüş içeren denetçi raporu.

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem gören veya görmeyen herhangi bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimi değildir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmamıştır).
- ...

...

Örnek 6: Denetçinin diğer bilgilerin tamamını denetçi raporu tarihinden önce elde ettiği ve konsolide finansal tablolarda yer alan önemli bir kaleme ilişkin diğer bilgileri de etkileyen bir kapsam sınırlaması olduğu durumda, borsada işlem görsün veya görmesin, herhangi bir işletmeye ilişkin olarak sınırlı olumlu görüş içeren denetçi raporu.

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem gören veya görmeyen herhangi bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set konsolide finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimidir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmıştır).
- ...

...

Örnek 7: Denetçinin diğer bilgilerin tamamını denetçi raporu tarihinden önce elde ettiği ve konsolide finansal tablolara ilişkin verilen olumsuz görüşün diğer bilgileri de etkilediği durumda, borsada işlem görsün veya görmesin, herhangi bir işletmeye ilişkin olarak olumsuz görüş içeren denetçi raporu.

Bu örnek denetçi raporunda aşağıdaki durumlar varsayılmıştır:

- Borsada işlem gören veya görmeyen herhangi bir işletmenin gerçeğe uygun sunum çerçevesine uygun olarak hazırlanmış tam set konsolide finansal tablolarının bağımsız denetimi yapılmıştır. Denetim, bir topluluk denetimidir (diğer bir ifadeyle, BDS 600 (Revize)'ünün hükümleri uygulanmıştır).
- ...

...

BDS 805

ÖZEL HUSUSLAR – TEK BİR FİNANSAL TABLONUN BAĞIMSIZ DENETİMİ İLE FİNANSAL TABLOLARDAKİ BELİRLİ UNSURLARIN, HESAPLARIN VEYA KALEMLERİN BAĞIMSIZ DENETİMİ

Giriş

Kapsam

...

2. Bu BDS, (topluluk finansal tablolarının denetiminin amaçları doğrultusunda, ~~topluluk denetim ekibinin talebi üzerine topluluğa bağlı birimin finansal bilgilerine ilişkin olarak yürütülen çalışmanın sonucunda düzenlenen~~ topluluğa bağlı birim denetçisinin tarafından topluluğa bağlı birimin finansal bilgilerine ilişkin denetim prosedürlerinin uygulandığı durumlara raporuna uygulanmaz (Bkz.: BDS 600 (Revize))⁴⁶.

...

⁴⁶ BDS 600 (Revize), “Özel Hususlar–Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)”

SBDS 2400

TARİHİ FİNANSAL TABLOLARIN SINIRLI BAĞIMSIZ DENETİMİ

...

Açıklayıcı Hükümler ve Uygulama

Kapsam (Bkz.: 1 inci paragraf)

...

Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi Kapsamında, Topluluğa Bağlı Birimlerin Finansal Bilgilerinin Sınırlı Denetimleri

~~A2. Topluluk finansal tablolarının bağımsız denetimini yürüten denetçi, topluluğa bağlı birimler için bu SBDS'ye uygun bir sınırlı denetim talep edebilir.⁴⁷ Topluluk finansal tablolarının bağımsız denetimini yürüten denetçi (topluluk denetçisi), bu SBDS'ye uygun olarak yürütülen sınırlı denetimle birlikte, topluluk bağımsız denetiminin şartlarının gerektirdiği ilave çalışma veya prosedürlerin yerine getirilmesini talep edebilir.~~

...

Müşteri İlişisinin ve Sınırlı Denetim Sözleşmesinin Kabulü ve Devam Ettirilmesi (Bkz.: 29 uncu paragraf)

...

Sınırlı Denetim Sözleşmesinin Şartları Üzerinde Anlaşmaya Varılması

...

Topluluğa bağlı birimlerin sınırlı denetimi

~~A54. Topluluk finansal tablolarının bağımsız denetimini yürüten denetçi, bir denetçinin topluluğa bağlı birimin finansal bilgilerinin sınırlı denetimini yürütmesini talep edebilir. Topluluk finansal tablolarının bağımsız denetimini yürüten denetçinin talimatlarına bağlı olarak, topluluğa bağlı birimin finansal bilgilerinin sınırlı denetimi, bu SBDS'ye uygun olarak yürütülebilir. Topluluk finansal tablolarının bağımsız denetimini yürüten denetçi ayrıca, bu SBDS'ye uygun olarak yürütülen sınırlı denetim için yapılan çalışmaya, tamamlayıcı olarak ilave prosedürler belirleyebilir. Sınırlı denetimi yürüten denetçinin aynı zamanda, topluluğa bağlı birimin finansal tablolarının bağımsız denetimini yürüten denetçi olması hâlinde, sınırlı denetim bu SBDS'ye göre yürütülmez.~~

...

⁴⁷ BDS 600, "Özel Hususlar Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil)", A52 paragrafı

YÜRÜRLÜK TARİHİ

BDS 600'ün Revize Edilmesi Nedeniyle Diğer İlgili Standartlarda Yapılan Değişiklikler, BDS 600 (Revize) Özel Hususlar–Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil) ile aynı tarihte yürürlüğe girer.